

# Introducció

## Motivació

Els darrers anys hem estat testimonis d'un creixement notable del pes de la Xina a la societat catalana, no només en l'àmbit de l'economia i la política, sinó també quant a intercanvis de caire social. Això s'ha traduït en una presència consolidada de ciutadans d'origen xinès en el nostre entorn i en un increment del consum de productes culturals xinesos, com ara l'art, la literatura i el cinema, a casa nostra.

Aquest augment dels intercanvis i de l'interès per tot el que és xinès ha fet créixer la presència de referents xinesos als mitjans de comunicació, però també en altres àmbits en què fa una dècada eren poc freqüents, com ara escoles, biblioteques, museus, galeries d'art, associacions, etc. Fins i tot han sorgit mitjans especialitzats en la Xina com ara *Global Asia*, *Asiared.com*, *ZaiChina.net*, *Asiadèmica*, *Càtedra China* o *Jiexi Zhongguo*, entre d'altres. A més, també trobem institucions per a les quals l'Àsia, en general, i la Xina, en particular, són la seva raó de ser i que, per tant, tenen un paper molt actiu en la informació i la difusió de la cultura xinesa en la societat catalana, com ara Casa Àsia, La Formiga o Observatorio de la Política China.

Aquests canvis porten associats un nombre creixent d'usuaris de termes procedents del xinès, també anomenats *sinismes*. Això no només inclou professionals de la llengua i de la comunicació, com poden ser periodistes, traductors, intèrprets i lingüistes, sinó també bibliotecaris, mestres, mediadors, jutges, metges o, en general, tota persona que hagi de fer ús de termes d'origen xinès.

Després de fer una revisió sistemàtica dels recursos que hi ha a l'abast dels professionals, hem pogut constatar que hi ha una manca d'eines de referència i de consulta completes que donin resposta a totes les casuístiques. Les guies d'estil o les directrius institucionals existents sobre el tractament de mots d'origen xinès no només ofereixen poca informació i, en alguns casos, fins i tot contenen errors, sinó que, per regla general, han quedat obsoletes tenint en compte com ha evolucionat, en termes quantitativs i qualitativs, la relació del nostre país amb la Xina.<sup>1</sup>

Les eines de consulta actuals són, doncs, clarament insuficients i no satisfan les necessitats d'avui dia de la nostra societat. A més, els criteris publicats sobre el tractament de sinis-

1. Els manuals d'estil dels mitjans de comunicació consultats són els d'*El País*, *ABC*, *La Vanguardia*, *El Periódico*, *El Mundo*, Agència EFE, *El Confidencial*, *El Punt Avui*, *Ara*, *Vilaweb* i *ésAdir* (portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals). Quant a les entitats o els serveis lingüístics amb autoritat lingüística al nostre país, s'han revisat les directrius explícites o els criteris implícits usats per *Gran enciclopèdia catalana*, *Optimot*, *TERMCAT* i *EUMO*.

mes sovint han estat fets per persones que no són expertes en xinès. Bona prova d'això l'observem en el camp de la comunicació, en què, sovint, els corresponsals, coneixedors de primera mà de la realitat xinesa, acaben adoptant solucions lingüístiques diferents de les marcades per les guies d'estil respectives. Per aquests motius, la introducció de mots d'origen xinès freqüentment s'ha fet o bé sense un criteri ben establert o bé sense gaire coherència, de manera que ens trobem amb una gran confusió, una manca patent d'homogeneïtzació i nombrosos errors, entre els quals destaquen el mal ús del pinyin, l'ús simultani de diferents sistemes de transcripció i expressions redundants.

Un tractament poc acurat dels mots d'origen xinès en català ofereix una mala imatge de l'emissor del text i actualment ja hi ha una massa crítica suficient de lectors que exigeix uns estàndards mínims de qualitat en aquest sentit. Tot plegat fa palesa, doncs, la necessitat de posar ordre i d'oferir una eina que doni pautes i solucions holístiques, coherents i sistemàtiques als usuaris de la llengua xinesa que volen fer un ús correcte de mots d'origen xinès o oferir un producte de qualitat, sense adoptar solucions *ad hoc*, tant als usuaris habituals com als puntuals.

## Objectius

Amb aquest document ens proposem els objectius següents:

- Posar a l'abast dels professionals, les institucions i el públic en general una guia d'estil que estableixi uns criteris clars i consensuats de com cal tractar els termes i referents xinesos en un text en català per estandarditzar-ne l'ús.
- Oferir una eina de consulta fàcil, eficaç i rigorosa, feta amb criteris acadèmics, però pensada perquè sigui útil per a diferents perfils d'usuari.
- Fixar els termes relacionats amb els diferents temes que es tracten en aquesta guia, explicar els conceptes i oferir els coneixements enciclopèdics necessaris per poder entendre les propostes que s'hi fan.
- Esdevenir un referent en els criteris d'introducció i tractament de sinismes en català.

## Metodologia

El punt de partida d'aquesta guia ha estat l'anàlisi de la situació i la identificació dels problemes i les necessitats lingüístiques observades en diferents contextos pel que fa al tractament dels mots d'origen xinès en català. Això s'ha dut a terme, d'una banda, mitjançant el buidatge de la premsa escrita de mots d'origen xinès i, de l'altra, revisant les indicacions relatives al xinès que donen els diferents mitjans i institucions o serveis lingüístics de referència. Posteriorment s'ha assignat una ponent a cadascun dels capítols en què hem estructurat aquesta guia, la qual ha fet una primera proposta de redacció que s'ha debatut i consensuat en el si del grup.

Per tal que la iniciativa i, sobretot, el producte final no es quedi en l'àmbit universitari i tingui l'impacte social desitjat, hem buscat l'assessorament i la complicitat d'institucions i serveis lingüístics de referència, concretament l'Institut d'Estudis Catalans i el TERMCAT. Això s'ha traduït en convenis de col·laboració, el resultat dels quals ha donat lloc a productes complementaris, adaptats al seu àmbit d'actuació i a les seves necessitats específiques.

## Destinataris

Aquesta guia està pensada per a qualsevol usuari que necessiti fer referència a mots xinesos o emprar-ne en català. Pensem que pot ser d'especial utilitat per als col·lectius següents:

- Acadèmics.
- Bibliotecaris.
- Correctors.
- Editors.
- Gestors culturals.
- Lingüistes.
- Mediadors interculturals.
- Periodistes.
- Redactors.
- Sinòlegs.
- Terminòlegs.
- Traductors i intèrprets.

## Estructura

La guia s'ha dividit en dotze capítols independents, la qual cosa permet que es facin consultes de manera puntual sense la necessitat de llegir-se-la tota. Els primers cinc es dediquen a continguts de caràcter general i els següents són de caire temàtic. Cada capítol segueix una estructura similar: comença amb una contextualització breu del tema, es mostra algun exemple de mal ús i, a continuació, es presenten els diferents criteris quant al tractament dels referents o mots que corresponen a aquell àmbit concret. Finalment, el capítol acaba amb un resum de les recomanacions més importants.

Al final de la guia trobarem cinc annexos per facilitar la consulta dels temes tractats a la guia. L'últim annex és un glossari de paraules d'origen xinès que són susceptibles de cerca pels usuaris. El nostre objectiu no és fer un diccionari, sinó recollir les paraules que hem observat que ocasionen més dubtes o que considerem que poden ser de més utilitat en el nostre context.

## Les autores

El Grup de Recerca en Traducció del Xinès al Català i el Castellà (TXICC)<sup>2</sup> es va crear formalment el 2007 i està constituït per professores de la Universitat Autònoma de Barcelona, de la Universitat Pompeu Fabra i membres adscrites externes, els interessos i la recerca de les quals estan relacionats directament amb les línies de recerca del grup. L'equip de treball està format, doncs, per especialistes tant de l'àmbit acadèmic com del professional.

---

2. Vegeu el nostre web: <http://grupsderecerca.uab.cat/txicc>.

El nostre objectiu principal és promoure la recerca en l'àmbit de la traducció i la interpretació entre el xinès i el català, així com fer avançar el coneixement en qüestions de lingüística contrastiva, la didàctica del xinès com a llengua estrangera, el xinès per a fins específics i la comunicació entre la cultura xinesa i la catalana.

## Agraïments

Aquest projecte ha estat possible gràcies a molts mesos d'esforç del grup de recerca, però també a l'ajuda i al suport de nombrosos col·legues i amics que ens han donat un cop de mà en diferents moments de redacció de la guia, per la qual cosa volem adreçar-los unes paraules d'agraïment. Es tracta de Xavier Altayó, Carmen Bestué, Pilar Cid, Jordi Mas, Lucía Molina, Joan Julià-Muné, Patricia Rodríguez-Inés, Lupe Romero, Begoña Ruiz de Infante, Jesús Sayols, Yufen Tai, Irene Tor i Olga Torres-Hostench.

També volem agrair el suport de l'Institut d'Estudis Catalans, el TERMCAT, la Direcció General de Política Lingüística i el Departament de Traducció i d'Interpretació i d'Estudis de l'Àsia Oriental de la Universitat Autònoma de Barcelona perquè el seu interès i suport al projecte li han donat un impuls definitiu per tirar-lo endavant.

Aquesta obra ha rebut el suport de l'AGAUR a través del projecte 2017SGR113.

**Helena Casas-Tost i Sara Rovira-Esteva**